
Postvaksinasjonssyndromet

DEBATT

ELLING ULVESTAD

elling.ulvestad@helse-bergen.no

Elling Ulvestad er dr.med., avdelingssjef ved Mikrobiologisk avdeling, Haukeland universitetssjukehus og professor ved Klinisk institutt 2, Universitetet i Bergen.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir følgende interessekonflikter: Han har vært sakkyndig i rettsaker knyttet til vaksinasjonsskader og har skrevet en utredning om covid-19-vaksiner og deres skadepotensial til Norsk sykepleierforbund.

Et protrahert smerte- og utmattelsessyndrom oppstått i tiden etter vaksinasjon mot SARS-CoV-2 er trolig knyttet til dysfunksjonell regulering av immunsystemet.

I forløpet av massevaksinasjonen mot covid-19 mottok helsemyndighetene i flere land rapporter om pasienter som hadde utviklet vedvarende plager i form av utmattelse, hodepine, muskelsmerter og kognisjonsproblemer. Et estimat på forekomst gis ved tall fra Norge der det i perioden desember 2020 til mars 2025 ble satt over 13 896 000 doser covid-19-vaksiner og meldt inn 448 bivirkninger knyttet til vedvarende hodepine (> 6 måneder) og 67 bivirkninger knyttet til langvarig utmattelse (> 3 måneder) (1). Plagene, som etter hvert kom til å gå under betegnelser som *postvaksinasjonssyndrom* eller *post covid-19 vaccination syndrome (PCVS)*, har flere karakteristika felles med kronisk utmattelsessyndrom. Men der kronisk utmattelsessyndrom sjelden kan kobles mot en spesifikk årsak, følger postvaksinasjonssyndromet definitorisk fra en forutgående vaksinasjon.

«Hvorvidt postvaksinasjonssyndromet forårsakes av andre vaksiner enn vaksiner mot SARS-CoV-2, er uavklart, mye fordi det mangler gode kassusserier og stringente epidemiologiske studier»

Hvorvidt postvaksinasjonssyndromet forårsakes av andre vaksiner enn vaksiner mot SARS-CoV-2, er uavklart, mye fordi det mangler gode kassusserier og stringente epidemiologiske studier. Mangel på stringens er særlig problematisk fordi et uheldig studiedesign vil kunne resultere i maskering av postvaksinasjonssyndromet. Da enkelte pasienter rapporterte postvaksinasjonssyndrom etter Pandemrix-vaksinasjon mot svineinfluensa i 2009, ble det for eksempel utført en epidemiologisk studie for å vurdere om Pandemrix ga økt risiko for utvikling av kronisk utmattelsessyndrom (2). Ved å sammenholde data fra pasientregistre og vaksinasjonsregistre kunne forskerne vise at det ikke forelå økt risiko for utvikling av kronisk utmattelsessyndrom etter vaksinasjon. Hvorvidt Pandemrix ga økt risiko for å utvikle postvaksinasjonssyndrom, var studien imidlertid uegnet til å svare ut, da verken syke- eller friskhetshistorien til de inkluderte pasientene ble validert. En grundig klinisk vurdering av de vaksinerte pasientene kunne muligens ha bidratt til en mer finmasket konklusjon.

Immunpatogenese

Det antas at relasjonen mellom vaksinasjon og sykdom formidles via dysregulert aktivering av immunsystemet (3, 4), og flere studier der man har forsøkt å teste ut hypotesen, er blitt publisert (4–7). Som følge av vansker med å rekruttere pasienter er pasientpopulasjonene som undersøkes i studiene små. Når i tillegg utvelgelsen av kontrollpersoner er variabel og til dels utilfredsstillende, blir det vanskelig å konkludere entydig om de immunologiske særegenhetene som påvises hos pasienter med postvaksinasjonssyndrom er kausalt spesifikke eller om de også forekommer hos andre med tilsvarende eller annen sykdom.

«Det antas at relasjonen mellom vaksinasjon og sykdom formidles via dysregulert aktivering av immunsystemet»

Denne begrensningen er langt på vei forsøkt kompensert i en studie der kontrollgruppen ble rekruttert fra pasienter med long covid (7). Også i denne studien ble det funnet endret forekomst av inflammatoriske molekyler og autoantistoff hos pasienter med postvaksinasjonssyndrom, og forskerne antydte at funnet kunne være forenlig med en hypotese som tilsier at symptomene hos pasienter i de to sykdomsgruppene har ulik immunpatogenese. Selv om resultatene fra de ulike studiene dermed understøtter forskningshypotesen, trengs ytterligere studier av store og bredt sammensatte pasient- og kontrollgrupper for å kunne konkludere med en kausal sammenheng.

Videre forskning

Forskningen som utføres for å kartlegge postvaksinasjonssyndromets uttrykksformer og patogenese, er fortsatt på et tidlig stadium, men allerede nå finnes klinisk og immunologisk dokumentasjon fra et relativt stort utvalg pasienter som tilsier at det er gode grunner til å anta at SARS-CoV-2-vaksinene kan gi opphav til sykdom svarende til et postvaksinasjonssyndrom.

Amerikanske helsemyndigheter har tatt konsekvensen av denne kunnskapen, og Food and Drug Administration har derfor pålagt vaksineprodusenten Pfizer å gjennomføre en prospektiv placebokontrollert randomisert studie for å karakterisere forekomst av postvaksinasjonssyndromet hos pasienter som blir vaksinert med neste generasjon mRNA-vaksine (8). Ved det forsøker helsemyndighetene å sikre at industrien selv tar ansvar for finansiering av studier som kan gi viktige avklaringer på vaksinefeltet.

LITTERATUR

1. Direktoratet for medisinske produkter. Meldte mistenkte bivirkninger av koronavaksiner. Sluttrapport. 18.3.2025.
<https://www.dmp.no/globalassets/documents/bivirkninger-og-sikkerhet/rapporter-og-oversikter/koronavaksiner/rapport-over-meldte-bivirkninger-av-koronavaksine---oppsummeringsrapport.pdf> Lest 17.4.2026.
2. Magnus P, Gunnes N, Tveito K et al. Chronic fatigue syndrome/myalgic encephalomyelitis (CFS/ME) is associated with pandemic influenza infection, but not with an adjuvanted pandemic influenza vaccine. *Vaccine* 2015; 33: 6173–7. [PubMed][CrossRef]
3. Yong SJ, Kenny TA, Halim A et al. Post-COVID-19 vaccination (or Long Vax) syndrome: Putative manifestation, pathophysiology, and therapeutic options. *Rev Med Virol* 2025; 35: e70070. [PubMed][CrossRef]
4. Bhattacharjee B, Peiwen L, Monteiro VS et al. Immunological and antigenic signatures associated with chronic illnesses after COVID-19 vaccination. medRxiv. Preprint 25.2.2025.
<https://www.medrxiv.org/content/10.1101/2025.02.18.25322379v2.full.pdf> Lest 31.1.2026.
5. Semmler A, Mundorf AK, Kuechler AS et al. Chronic fatigue and dysautonomia following COVID-19 vaccination is distinguished from normal vaccination response by altered blood markers. *Vaccines (Basel)* 2023; 11: 1642. [PubMed][CrossRef]
6. Waters M, Vlok M, Kroon EE et al. Proteomic signatures of COVID-19 Post-Vaccination/Post-Infection Syndrome (PV/PIS): insights into immune dysregulation and coagulopathy. *Front Cell Infect Microbiol* 2026; 16: 1753348. [PubMed][CrossRef]

7. Purpura L, Heisler T, Palmer S et al. Overlapping clinical presentation of Long COVID and postacute COVID-19 vaccination syndrome: Phenotypes, severity, and biomarkers. *Clin Infect Dis* 2026; ciaf624. [PubMed][CrossRef]

8. Food and Drug Administration. Chair Review Memorandum.
<https://www.fda.gov/media/189499/download> Lest 31.1.2026.

Publisert: 15. mai 2026. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.26.0180
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 23. juni 2026.